

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دکتر علی شریعتی

پایان نامه‌ی دکتری (PH.D):

رشته جغرافیا و برنتمه ریزی روستایی

عنوان:

تأثیر نوآوری‌های کشاورزی بر اقتصاد روستاهای حاشیه رود درکش در شهرستان مانه و

سملقان، خراسان شمالی

استاد راهنما:

دکتر جعفر جوان

استادان مشاور:

دکتر علی اکبر عنابستانی - دکتر رضا قربانی

نگارش:

محمد رضا غلامی

اظهار نامه:

اینجانب محمدرضا غلامی دانشجوی دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد نویسنده رساله بررسی تأثیر نوآوری های کشاورزی بر اقتصاد روستاهای حاشیه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان خراسان شمالی تحت راهنمایی جناب آقای دکتر جعفر جوان متعهد می شوم:

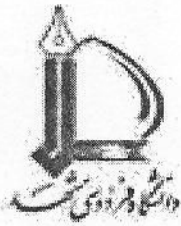
- تحقیقات این رساله توسط اینجانب انجام شده است و از صحت و اصالت برخوردار است.
- در استفاده از نتایج پژوهش های محققان دیگر به مرجع مورد استفاده استناد شده است.
- مطالب مندرج در رساله تا کنون توسط خود یا فرد دیگری برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی در هیچ جا ارائه نشده است.
- کلیه حقوق معنوی این اثر متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد و مقالات مستخرج با نام «دانشگاه فردوسی مشهد» و یا «Ferdowsi University of Mashhad» به چاپ خواهد رسید.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در بدست آمدن نتایج اصلی رساله تأثیر گذار بوده اند در مقالات مستخرج از رساله رعایت شده است.
- در کلیه مراحل انجام این رساله، در مواردی که از موجود زنده (یا یافته های آنها) استفاده شده است ضوابط و اصول اخلاقی رعایت شده است.
- در کلیه مراحل انجام این رساله، در مواردی که به حوزه اطلاعات شخصی افراد دسترسی یافته یا استفاده شده است، اصل رازداری، ضوابط اخلاق انسانی رعایت شده است.

تاریخ ۱۳۹۱/۲/۳۰

امضای دانشجو

مالکیت نتایج و حق نشر

- کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، کتاب، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد. این مطالب باید به نحو مقتضی در تولیدات علمی مربوطه ذکر شود.
- استفاده از اطلاعات و نتایج موجود در رساله/پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نمی باشد.

بسمه تعالی

مشخصات رساله تحصیلی دانشجویان

دانشگاه فردوسی مشهد

عنوان رساله: تأثیر نوآوری های کشاورزی بر اقتصاد روستاهای حاشیه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان خراسان شمالی

نویسنده: محمدرضا غلامی

استاد راهنما: دکتر جعفر جوان

استادان مشاور: دکتر علی اکبر عنابستانی - دکتر رضا قربانی

دانشکده: ادبیات و علوم انسانی	گروه: جغرافیا	رشته تحصیلی: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
تاریخ تصویب:	تاریخ دفاع: ۱۳۹۱/۲/۳۰	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد: -	دکتری: بله	تعداد صفحات: ۲۹۸

چکیده:

نوآوری های کشاورزی همواره یکی از موضوعات مهم جغرافیای کشاورزی است. داده های تحقیق مربوط به سال زراعی ۹۰-۱۳۸۹ است. روش تحقیق مبتنی بر پژوهش های تجربی- میدانی و بررسی اسناد و مدارک علمی توأم با نگرش سیستمی انجام شد. اطلاعات لازم با روش کاملاً تصادفی از سطح خانوار (۲۵۷ نمونه)، واحد بهره بردار زراعی (۲۲۲ نمونه) و ۸ گروه مشارکتی به ترتیب به وسیله پرسشنامه و تکنیک ارزیابی سریع محلی جمع آوری شد. تحقیق علاوه بر بررسی انتشار نوآوری ها، چگونگی تأثیر آنها را بر اقتصاد روستاهای حاشیه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان نیز مورد بررسی قرار می دهد. نتایج توصیفی تحقیق حاکی از انتشار «S» شکل نوآوری هاست. علاوه بر یافته های توصیفی، نتایج علی حاصل از مدل رگرسیونی لجیست و آنالیز واریانس ها نیز حاکی از تحول شکلی و محتوایی در نظام زراعی و اقتصاد روستایی است. نوآوری ها از یک سوی باعث کاهش تنوع و انقباض الگوی مکانی گیاهان زراعی و از سوی دیگر باعث افزایش تنوع مشاغل اقتصادی و رونق اقتصاد غیر زراعی شده است. نتایج نهایی حاصل از آزمون پنج فرضیه تحقیق نیز حاکی از تغییر معنادار نظام اقتصاد کشاورزی به اقتصاد غیر کشاورزی، با گرایش بیشتری به اقتصاد خدمات در منطقه رود درکش است.

امضای استاد راهنما:	کلید واژه:
	۱- اقتصاد روستایی ۲- تنوع زراعی ۳- تنوع مشاغل ۴- خراسان شمالی ۵- رود درکش ۶- مدل لجیست ۷- نوآوری
تاریخ:	
۱۳۹۱/۲/۳۰	

بر خود واجب می دانم تا از کلیه عزیزانی که اینجانب را در به پایان رساندن این رساله یاری

دادند تشکر و قدردانی به عمل آورم:

ابتدا از استاد راهنمای بزرگوار جناب آقای دکتر جعفر جوان:

استادی که عمری را در تعلیم و تربیت فرزندان این مرز و بوم پر گوهر کوشید. و راهنمایی های

ارزنده اش روشنگر آینده مان بوده و هست. سپاس فراوان و عمر با عزت ارزانی استاد عزیز باد.

اساتید مشاور:

همچنین بر خود لازم می دانم از اساتید ارجمند جناب آقایان دکتر علی اکبر عنابستانی و جناب

آقای دکتر رضا قربانی نوقابی صمیمانه تشکر و قدردانی به عمل آورم

اساتید داور:

بدین وسیله از زحمات فراوان و وسواس هوشیارانه داوران نکته سنج جناب آقایان دکتر حمید

شایان، دکتر پرویز رضورانی مقدم و سرکار خانم دکتر خدیجه بوذرجمهری و نماینده تحصیلات

تکمیلی جناب آقای دکتر براتعلی خاکپور صمیمانه سپاس گذاری نمایم

تقدیر و تشکر از مردم منطقه رود درکش:

وظیفه جدی خود می دانم از مردم با صفای منطقه رود درکش که همواره مشق خویش را بر کتیبه

بی منت خاک می نویسند و روزی خود را به کمک خداوند از دل خاک بر می گیرند صمیمانه

تقدیر تشکر نمایم. مردمی که اگر نبودند هیچگاه کار این رساله سامان نمی یافت

و به یاد پدرم که از این مردم بود.

تقدیم به:

مادر عزیز و مهربانم

همسر صبور و فداکارم

و

فزندانم مهربان و صادق

که با بردباری فراوان رنج دوران تحصیلی ام را تحمل نمودند

و

صورتجلسه دفاع از رساله دکتری

جلسه دفاع از رساله آقای محمد رضا غویی دانشجوی دوره دکتری رشته حرفه‌های گرایش آموزش در ساعت ۱۳:۳۰ روز ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۰ محل کلاس ۱۰۱ دانشگاه فردوسی با حضور امضا کنندگان ذیل تشکیل گردید. پس از بررسی های لازم، هیأت داوران رساله نامبرده را با نمره به عدد ۱۹، به حروف هجری و با درجه عالی مورد تأیید قرار داد / نداد.

عنوان رساله

هیأت داوران

امضا
محمد رضا غویی

- داور مدعو رساله: دکتر سید محمد علی
- استاد دانشیار گروه دانشگاه شهید بهشتی
- داور مدعو رساله: دکتر محمد علی
- گروه دانشگاه
- داور رساله: دکتر محمد علی
- گروه دانشگاه شهید بهشتی
- داور رساله: دکتر محمد علی
- گروه دانشگاه شهید بهشتی
- نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر محمد علی
- راجع به گروه دانشگاه فردوسی
- استاد راهنما: دکتر محمد علی
- استاد مشاور: دکتر محمد علی
- مدیر گروه: دکتر محمد علی
- گروه دانشگاه شهید بهشتی

Ferdowsi University of Mashhad

Dr. Ali Shariati Faculty of Letters and Humanities

Thesis title:

The effect of agricultural innovation on rural economy riparian
Darkesh River in Maneh & Semelghan, Nourth Khorasan

Supervisor:

Dr. Jafar Javan

Advisors:

Dr. Ali Akbar Anabestani – Dr. Reza Ghorbani

Research:

Mohammad Reza Gholami

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۹	فصل اول: کلیات تحقیق
۲۰	۱-۱- مقدمه
۲۳	۲-۱- بیان مسئله
۳۰	۳-۱- پرسش‌های تحقیق
۳۱	۴-۱- فرضیه‌های تحقیق
۳۲	۵-۱- هدف‌های تحقیق: (هدف کلی تحقیق و هدف‌های اختصاصی و کاربردی)
۳۳	۶-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق
۳۵	۷-۱- پیشینه تحقیق (داخلی و خارجی)
۴۷	۸-۱- روش تحقیق
۴۸	۹-۱- جامعه آماری تحقیق
۴۹	۱۰-۱- روش نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه
۵۲	۱-۱۰-۱- روش ارزیابی سریع محلی
۵۳	۱-۱۱- روش انجام کار تحقیق
۵۳	۱-۱۱-۱- بعد مکانی
۵۹	۲-۱۱-۱- بعد زمانی
۶۱	۳-۱۱-۱- بعد ترکیبی
۶۵	۱۲-۱- مشکلات تحقیق
۶۶	فصل دوم: ویژگی‌های طبیعی و انسانی منطقه مورد تحقیق
۶۷	۱-۲- مقدمه
۶۷	۲-۲- ویژگی‌های طبیعی
۷۳	۳-۲- آب و هوا

۷۳	۴-۲- نزولات جوی (بارش).....
۷۴	۵-۲- دما.....
۷۴	۶-۲- ارتفاع.....
۷۵	۷-۲- مساحت زمین های کشاورزی.....
۷۵	۸-۲- خاک منطقه.....
۷۵	۹-۲- پوشش گیاهی.....
۷۸	۱۰-۲- ویژگی های انسانی.....
۸۱	۱۱-۲- کرمانج ها(کردها).....
۸۱	۱۲-۲- خاوری ها(بربری ها).....
۸۲	۱۳-۲- ترک ها.....
۸۵	فصل سوم: مفاهیم و مبانی نظری تحقیق.....
۸۶	۱-۳- مقدمه.....
۸۷	۲-۳- مفاهیم و اصطلاحات تحقیق.....
۸۷	۱-۲-۳- معنی لغوی و تعریف نوآوری.....
۸۸	۲-۳-۳- نوآوری فنی.....
۸۸	۳-۳-۳- نوآوری نهادی.....
۸۹	۴-۳-۳- اقتصاد روستایی.....
۹۰	۳-۳- مبانی نظری تحقیق.....
۹۰	۱-۳-۳- زمینه تئوریک پیدایش نوآوری.....
۹۷	۲-۳-۳- خصلت های نوآوری.....
۱۰۱	۳-۳-۳- دیدگاه های مختلف در خصوص نوآوری.....
۱۰۸	۴-۳- چارچوب نظری تحقیق.....
۱۱۴	۱-۴-۳- تئوری مزرعه.....
۱۱۶	۲-۴-۳- نظریه عدم تعادل محیط.....
۱۱۷	۳-۴-۳- نظریه نیازهای واضح و اجباری.....

۱۱۹	۳-۵- مدل مفهومی تحقیق
۱۲۳	۳-۶- تعریف متغیر های تحقیق
۱۲۳	۳-۶-۱- متغیر های وابسته
۱۲۳	۳-۶-۲- متغیر های مستقل (توضیحی)
۱۳۱	فصل چهارم: توصیف و تحلیل یافته های تحقیق در منطقه رود درکش
۱۳۲	۴-۱- مقدمه
۱۳۳	۴-۲- یافته های توصیفی تحقیق در منطقه رود درکش
۱۳۳	۴-۲-۱- رفتار و نحوه اشائه نوآوری ها در منطقه رود درکش
۱۵۷	۴-۲-۲- یافته های نظام زراعی در منطقه رود درکش
۱۸۷	۴-۲-۳- یافته های توصیفی اقتصاد روستایی در منطقه رود درکش
۲۰۲	فصل پنجم: یافته های علی-کمی نظام های زراعی و اقتصاد روستایی در منطقه رود درکش
۲۰۳	۵-۱- مقدمه
۲۰۴	۵-۲- یافته های علی-کمی نظام زراعی در منطقه رود درکش
۲۰۵	۵-۲-۱- یافته های علی-کمی در سطح مزرعه
۲۰۷	۵-۲-۲- یافته های علی-کمی در سطح روستا
۲۰۹	۵-۲-۳- یافته های علی-کمی در سطح قطاع اکولوژیکی (گروه های روستایی)
۲۱۵	۵-۲-۴- جمع بندی علی-کمی یافته های نظام زراعی
۲۱۷	۵-۳- یافته های علی-کمی نظام اقتصادی در منطقه رود درکش
۲۱۸	۵-۳-۱- یافته های علی-کمی در سطح خانوار
۲۲۱	۵-۳-۲- یافته های علی-کمی در سطح روستا
۲۲۴	۵-۳-۳- یافته های علی-کمی در سطح قطاع اکولوژیکی (گروه های روستایی)
۲۴۰	۵-۳-۴- جمع بندی کلی علی-کمی یافته های بخش نظام اقتصاد روستایی
۲۴۳	فصل ششم: جمع بندی، آزمون فرضیه ها و راهکارهای تحقیق در منطقه رود درکش
۲۴۴	۶-۱- مقدمه
۲۴۸	۶-۲- آزمون فرضیه های تحقیق

۲۴۸ فرضیه اول- ۱-۲-۶
۲۴۹ فرضیه دوم- ۲-۲-۶
۲۵۳ فرضیه سوم- ۳-۲-۶
۲۵۵ فرضیه چهارم- ۴-۲-۶
۲۵۷ ۱-۴-۲-۶- آزمون فرضیه چهارم در سطح مزرعه
۲۵۸ ۲-۴-۲-۶- آزمون فرضیه چهارم در سطح روستا
۲۵۹ ۳-۴-۲-۶- آزمون فرضیه چهارم در سطح قطاع اکولوژیکی (گروه‌های روستایی)
۲۶۰ فرضیه پنجم- ۳-۶
۲۶۱ ۱-۳-۶- آزمون فرضیه پنجم در سطح خانوارروستایی
۲۶۲ ۲-۳-۶- آزمون فرضیه پنجم در سطح روستاها
۲۶۴ ۳-۳-۶- آزمون فرضیه پنجم در سطح قطاع اکولوژیکی (گروه‌های روستایی)
۲۶۶ ۴-۶- نتیجه گیری کلی تحقیق
۲۷۴ ۵-۶- راهکارها و پیشنهادات
۲۷۶ منابع

فهرست جداول

صفحه

عنوان

۴۰	جدول ۱: پیشینه تحقیق در داخل
۴۴	جدول ۲: پیشینه مطالعات خارجی
۵۱	جدول ۳: جمعیت، تعدادخانوار، تعداد بهره بردار
۶۹	جدول ۴: ویژگی جغرافیایی و جمعیت شناختی منطقه
۷۹	جدول ۵: روند تحولات جمعیتی در منطقه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان طی ۵ دهه گذشته
۸۰	جدول ۶: ویژگی ها انسانی منطقه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان سال ۱۳۸۹
۸۳	جدول ۷: جمعیت، اقوام و نحوه اشغال فضای کشاورزی در منطقه رود درکش در سال ۱۳۸۹
۱۰۳	جدول ۸: تغییر جوامع سستی به مدرن در کشورهای پیرامون
۱۲۵	جدول ۹: مؤلفه ها، ابعاد، متغیرها و شاخص های تحقیق در منطقه رود درکش
۱۳۵	جدول ۱۰: روند پذیرش تراکتور در دو نظام بهره برداری زراعی در منطقه رود درکش
۱۳۸	جدول ۱۱: روند پذیرش و احداث چاه های عمیق آب در منطقه رود درکش
۱۳۹	جدول ۱۲: روند پذیرش چاه عمیق آب در بین خرده مالکین روستاهای منطقه رود درکش
۱۴۲	جدول ۱۳: تعداد و زمان پذیرش نوآوری نهادی مالی (بانک ها) در منطقه رود درکش
۱۴۳	جدول ۱۴: وضعیت چاه های عمیق در روستاهای حاشیه رودخانه درکش
۱۴۸	جدول ۱۵: پذیرش کودهای شیمیایی در منطقه رود درکش سال
۱۴۹	جدول ۱۶: پذیرش نوآوری فنی زیست شناختی (بذر اصلاح شده) در منطقه رود درکش
۱۵۰	جدول ۱۷: پذیرش زمانی سموم شیمیایی در منطقه رود درکش
۱۵۱	جدول ۱۸: توزیع نوآوری های فنی زیست شناختی توسط شرکت تعاونی روستایی قاضی
۱۵۴	جدول ۱۹: پذیرش زمانی نوآوری نهادی آموزشی در منطقه رود درکش
۱۵۵	جدول ۲۰: وضعیت سواد، و نسبت کارمندان در منطقه رود درکش
۱۵۸	جدول ۲۱: روند تغییر مالکیت و سازمان های کشاورزی به تفکیک سه دوره زمانی

- جدول ۲۲: ویژگی نظام های بهره برداری و بهره برداران زراعی حاشیه رود درکش ۱۵۹
- جدول ۲۳: روند تغییر ویژگی واحدهای بهره برداری و بهره برداران زراعی ۱۶۱
- جدول ۲۴: روند تغییر زمین های زراعی به تفکیک دوره های زمانی در منطقه رود درکش ۱۶۳
- جدول ۲۵: الگوی مکانی گیاهان زراعی قبل از اصلاحات ارضی در منطقه رود درکش ۱۶۹
- جدول ۲۶: الگوی مکانی گیاهان زراعی دوره گذار در منطقه رود درکش ۱۷۰
- جدول ۲۷: الگوی مکانی گیاهان زراعی دوره فعلی در منطقه رود درکش ۱۷۱
- جدول ۲۸: الگوی مکانی گیاهان زراعی در روستاهای بالادست رود درکش ۱۷۵
- جدول ۲۹: الگوی مکانی گیاهی زراعی در روستاهای میان دست رود درکش ۱۷۵
- جدول ۳۰: الگوی مکانی گیاهی زراعی در روستاهای پایین دست رود درکش ۱۷۶
- جدول ۳۱: الگوی مکانی شاخص تنوع گیاهی زراعی در سه دوره زمانی در منطقه رود درکش ۱۷۷
- جدول ۳۲: میانگین شاخص تنوع گیاهی زراعی به تفکیک سه دوره زمانی در منطقه رود درکش ۱۷۹
- جدول ۳۳: روند تغییرات متوسط درآمد بخش های اقتصادی به تفکیک سه دوره زمانی در منطقه رود درکش ۱۸۸
- جدول ۳۴: روند تغییر متوسط درآمد بخش های اقتصادی در بخش های اقتصادی گروه های نوآور به تفکیک سه دوره زمانی در منطقه رود درکش ۱۸۹
- جدول ۳۵: روند تغییر میانگین کل درآمد اقتصادی در گروه های روستایی نوآور به تفکیک دوره های زمان در منطقه رود درکش ۱۹۰
- جدول ۳۶: روند تغییر مشاغل اقتصادی در بخش های اقتصادی به تفکیک دوره های زمان در روستاهای منطقه رود درکش ۱۹۱
- جدول ۳۷: شاخص تنوع مشاغل اقتصادی به تفکیک سه دوره زمانی در منطقه رود درکش ۱۹۲
- جدول ۳۸: روند تغییرات شاخص تنوع مکانی مشاغل اقتصادی به تفکیک سه دوره زمانی و گروه های روستایی نوآور در منطقه رود درکش ۱۹۵
- جدول ۳۹: روند تغییرات شاخص تنوع مکانی مشاغل اقتصادی به تفکیک سه دوره زمانی در گروه های روستایی بالا، میان و پایین دست رود رود درکش ۱۹۷
- جدول ۴۰: نتایج بر آورد مدل لوجیت، شاخص مکانی تنوع گیاهی زراعی در سطح مزرعه ۲۰۷
- جدول ۴۱: آنالیز واریانس یک طرفه در سطح روستاها در مجموع دوره زمانی ۲۰۸

- جدول ۴۲: آنالیز واریانس دو طرفه بین گروه های روستایی و دوره های زمانی ۲۱۲
- جدول ۴۳: نتایج بر آورد مدل لجیت بر تنوع مکانی مشاغل اقتصادی ۲۲۰
- جدول ۴۴: آنالیز واریانس یک طرفه تنوع مشاغل در سطح روستاها در مجموع دوره زمانی ۲۲۲
- جدول ۴۵: نتایج تجزیه واریانس آشیانه‌ای تاثیر دوره‌های زمانی در مجموع گروهی روستایی نوآور ۲۲۵
- جدول ۴۶: نتایج آنالیز واریانس آشیانه ای گروه های روستایی نوآور در مجموع دوره های زمانی ۲۲۶
- جدول ۴۷: نتایج تجزیه واریانس تاثیر دوره های زمانی در هر یک از گروه‌های نوآور ۲۲۸
- جدول ۴۸: نتایج تجزیه واریانس تاثیر گروه های روستایی نوآور در هر یک از دوره‌های زمانی ۲۲۹

فهرست اشکال

صفحه

عنوان

- شکل ۱: روش انجام کار (گروه های مکانی). ۶۳
- شکل ۲: روش انجام کار (گروه های روستایی نوآور). ۶۴
- شکل ۳: مدل مفهومی تحقیق (نوآوری). ۱۲۲
- شکل ۴: نمودار نگرش سیستمی تحقیق ۱۳۰
- شکل ۵: مسیر ارائه نوآوری های فنی - زیست شناختی و شیمیایی در منطقه رود درکش ۱۵۲
- شکل ۶: مسیر انتشار نوآوری نهاد آموزش در منطقه رود درکش ۱۵۶

فهرست نقشه‌ها

صفحه

عنوان

-
- نقشه ۱: گروه های نوآور(زود-پر نوآور، میان نوآور و دیر-کم نوآور)در منطقه رود درکش ۵۷
- نقشه ۲: گروه های مکانی(بالادست ، میان دست و پایین دست) در منطقه رود درکش ۵۸
- نقشه ۳: حوزه رود درکش ۷۰
- نقشه ۴: موقعیت کلی منطقه رود درکش در شهرستان مانه و سملقان ۱۳۸۹ ۷۱
- نقشه ۵: مجموعه روستاهایی که دارای حقاچه از آب رود خانه درکش ۷۲
- نقشه ۶: وضعیت پوشش گیاهی حوزه رود درکش ۷۷
- نقشه ۷: وضعیت پراکنش اقوام حوزه رود درکش ۸۴
- نقشه ۸: نقاط بحرانی در زیست منطقه رود درکش ۱۸۶

پیشگفتار

رسالت انسان سؤال کردن است و نوآوری محصول و پاسخ آن و هر دو نیز عامل تغییر در محیط انسانی‌اند. این تغییر در محیط‌های مختلف بسته به کم و کیف نوآوری‌ها و اهداف مورد نظر متفاوتند. سکونتگاه‌های حاشیه رودها و بویژه محیط‌های اقتصاد روستایی شاید از جمله اولین و مهمترین محیط‌های جغرافیای روستایی‌اند که در معرض انواع نوآوری‌ها و تغییرات مداوم قرار دارند. از آن روی که تأثیرات نوآوری‌های فنی و نهادی کشاورزی بر محیط‌های روستایی چند وجهی‌اند و فقدان مطالعه‌ای چند بعدی در این زمینه، ضرورت تدوین رساله حاضر را فراهم آورد. در رساله حاضر سعی شد تا چگونگی رفتار، نحوه اشائه و تأثیر انواع نوآوری‌های فنی و نهادی کشاورزی بر محیط اقتصاد روستایی منطقه رود درکش از زاویه دید چندین رشته (جغرافیا، اقتصاد و کشاورزی) مورد بررسی قرار گیرد. به همین دلیل موضوع حاضر شاهدهی است بر این که چگونه جغرافیا بعنوان یک علم ترکیبی از مبانی علوم کشاورزی و اقتصادی در پژوهش‌ها و تصمیم‌گیری‌هایش استفاده می‌کند. به رغم گستردگی موضوع سعی شد تا کلیه مطالب فصل‌های رساله حول چگونگی تأثیر این پدیده بر ارکان اقتصاد روستایی قطاع اکولوژیکی یک رود (رود درکش) بچرخد. در فصل اول رساله پس از بیان ضرورت، اهمیت، اهداف تحقیق، از متن مطالعات اکتشافی پرسش آغازین استخراج و بر اساس آن بنای فرضیه‌ها و روش تحقیق نهاده شد. در فصل دوم هم به مسئله شناسایی ویژگی‌های طبیعی و انسانی منطقه پرداخته شد و به دنبال آن در فصل سوم رساله ضمن آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات، زمینه تئوریک پیدایش نوآوری، مبانی نظری، چارچوب تئوریک تحقیق مطرح و مدل مفهومی آن نیز بطور ساختارمند آمده‌است. در فصل چهارم تحقیق یافته‌های توصیفی در سه مقوله اساسی شامل؛ نحوه اشائه انواع نوآوری‌های ، یافته‌های نظام زراعی و اقتصاد روستایی با دیدی ترکیبی و سیستمی

آمده است. رساله به یافته‌های توصیفی بسنده نکرده و سعی کرد تا در فصل پنجم بطور علمی تر مسئله مورد مطالعه را از طریق یافته‌های علی-کمی مورد بررسی قرار دهد. و نهایتاً "در فصل ششم تحقیق ضمن آزمون فرضیه‌های پنجگانه تحقیق اقدام به نتیجه‌گیری کلی، راهکارها و پیشنهادهای مناسب نمود. که البته بجز فرضیه پنجم بقیه فرضیه‌های تحقیق در سطح قابل قبولی تأیید شدند. البته فرضیه پنجم نیز با دو روش آنالیز واریانس آشیانه‌ای و کاملاً تصادفی مورد آزمون قرار گرفت که به ترتیب در سطح معناداری کمتر از یک درصد ($p \geq 0.01$) رد و تأیید شد که مورد آخر قابل قبول تر بود. در مجموع یافته‌های توصیفی و علی-کمی تحقیق حاکی از تأثیر معنادار نوآوری‌ها بر نظام زراعی و همچنین تغییر و تحول اقتصاد کشاورزی به اقتصاد روستایی غیر کشاورزی است. پیشنهاد شد تا در مسئله چگونگی اشائه انواع نوآوری‌های کشاورزی همواره از دیدی کارشناسانه توأم با نگرش سیستمی و ترکیبی از چند رشته علمی مرتبط انجام شود و همچنین برای ایجاد نظام زراعی و اقتصاد روستایی پایدار تأکید شد تا بر روی گیاهان زراعی تعادل بخش و گم شده از نظر اکولوژیکی، اجتماعی-اقتصادی در سطح حوزه مورد مطالعه و همچنین مناطق مشابه مطالعاتی جامع انجام شود.

محمد رضا غلامی

دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

بهار ۱۳۹۱

فصل اول:

کلیات تحقیق